

Нүүдж ирджэх хальмгудиг эдл- ахугьар тетглгъиг хурдар күүцэхмн

РСФСР-н Министрмүдин Советин 1957 джилин февралин 2-т гарсн тогтаврар Хальмг аньгьчур 8000 өрк-бул нуудж рх байсн мөн.

1957 джилин август сарин ег шинд Хальмг автономн аньгьчин агъуд 8300 өрк-бул, 2450 кун, эн тоогъас кōдлмш тедж чадхнь 12620 кун нуудж рхдхав.

Эн нүүдж ирсн өрк-булмү-диг бāах бāаринь олад цугъа-ралнь кōдлмш бггдв: совхозмудт 4415 өрк-бул, 5920 кун; колхозмудт 1670 өрк-бул, 2360 кун; МТС болн МЖС-д 595 өрк-бул, 816 кун; пред-приягъс болн учрежденъсд 620 өрк-бул, 2294 кун.

Эн ирсн оли хальмгуд танъ-гьчин колхозмүдин, совхозмү-дин болн предприягъсин кōдл-мшт шунмгъа кевār орлцсна шднь танъгьчин селāнā эдл-хун кōдлмш йовудтагъар күү-цэгддг йовна: малин тōл авл-гън, хаврин тārā тārлгън, ур-гъц хурадж авлгън, хō кир-гългън, нань чигн оли зүсн кōдлмш. Иим ик чинртā кōдл-мш кесāн дахулдж, танъгьча-н талдан газрас кōдлмшин улс хāагдл уга, Элст балгъснд болн райодт элдв ик тосхл-тин кōдлмш делгрүүлгдджāнā.

Болв эдниг эдл-ахугъар тет-гъх тōр хашнъгар кегдджāнā. Нуугъад ирчксн 8300 өрк-бу-лāс тохньдг буурлсн газртнь августин нег шинд 50 процен-тнь шинлнь бāах гермүдār теткгдв, наатксднь гер бārх газр таслдж бггдād уга, 68 процентнь үкр уга. Эдл-аху-гъар муугъар тетгддгжāх халь-мгуд икнъкнь Каспийск, Чер-ноземельск, Яшкульск, Юстин-ск болн Приозери райодт бāаихāнā.

Иигдг хашнъгар тосхлтин кōдлмш кегддг учрнь колхозмүдин, совхозмүдин, МТС-н МЖС-н болн нань иигн организацин гардачнр сāанār оньган эс бгггън, да-кад бāārн газрин Советмүд эн гōрт орлцдж, шүүдг эс хā-лāлгън. Ирджāх хальмгудт гермүд бārлгънā зура эс күү-цāддгжāхин эркн нег учрнь танъгьчин потребсоюз (ахла-тнь үр Сидоренко) тосхлтин материалар эс тетглгън. Ну-удж ирджāх хальмгудт гер-мүд бārхд хāлāгдсн 40 минъ-гън кубометр тосхлтин мод-нас ирснъ зуг 7840 кубометр. Иим хашнъгар мод авч ирл-гънā ашднь кийтн болхас бми гермүд бārдж дуусдж эс болх йамшг бāанā. Эн учрар, модн гга болснас кōлтā бārджāх 1900 гермүд дуусгддгжāх, бārх 1425 гермүд эклдж тāv-лād уга. Күүцднь бārдж дуу-гдснъ 475 гер. Элст балгъснд болн райодин центрмүдт чигн тосхлт хашнъгар кегдджāнā. Коммунальн предприягъд

болн ведомственн организацсд 17955 квадратн метр зāйтā ймтн орх гермүд болн тосхл-тин материал ирснās августин негн-шинд тосхснъ зуг 3941 квадратн метр агъута гермүд, эс гидж 15 процент. Күүц бā-рдг дуусад угань 14014 квад-ратн метр агъута гермүд.

РСФСР-н Министрмүдин Советин 1957 джилин апрелин 12-т гаргъсн тогтаврар, нүүдж ирджāх хальмгудт гермүд бār-хд болн ясхд, үкр эс гидж онъгдан бод мал хулддж авхд бггдх 30 сай арслнъгъа ссудас августин негн шинд олзлгдснъ 15 сай 174 минъгън арслнъ, эс гидж 50,5 процент. 1266 өрк-булд гермүд бārхд бггд-снъ 3 сай 7минъгън 699 арс-лнъ, 82 өрк-булд гермүд, ха-ша-хаац ясхд 102 минъгън 500 арслнъ, 2154 өрк-булд үкр-мүд хулддж авхд 3 сай 9 минъгън 945 арслнъ бггдв.

Нуудж ирсн хальмгуд авсн ссударн 2100 толгъа бод мал-мүд хулддж авб, дакад деерн бийслāгъāн авч ирсн болн бийсиннь мōнъгār хулддж авснъ 515 үкр, 1390 хōн-яман. Туру-зүүдүднь государствас дōнъ 580 минъгън арслнъ бг-гдв.

1957 джилд хальмгудиг нүү-үлгъдг авч ирх зура тōгссн цагт тедниг эдл-ахугъар, бāā-рār, кōдлмшār тетгх тōр ода деерāн эркн чинртā тōр. КПСС-н райкомс болн райис-полкомс цаг тūdāl уга колхозмүдт, совхозмүдт, МТС, МЖС болн предприягъсār тосхлтин кōдлмш ягъдж күү-цāгддг йовхиг хāлāдж, ймтн бāах гермүд бārлгънā зура-гъан хурдар күүцāхин туск кōдлмшиг чанъгъацхах зōвтā. Тосхлтд, мал хулддж авхд бггдсн мōнъгиг күүцднь олзл-хиг сāанār шүүдг хāлāджāх кергтā.

Нуудж ирджāх хальмгудт гермүд бārтхā гидж прави-тельствин бгчāх тосхлтин мод-диг, тосхлтин материалмүдиг танъгьчин потребсоюз (үр Си-доренко) цаг тūdāl уга зōбдг авч ирхиг тетгх аргъ хāах зōвтā.

Нүүдж ирджāх хальмгудиг бāах гермүдār, школмүдār, эмнлгънā халхин, бичкүд бāйлг, культурн болн эрдм-герлин учрежденār, олн-зүсн хот-хол, эд-таврар тетгх—танъгьчин күүцāгч комитетин, терунā отделмүдин, райодин күүцāгч комитетсин, селāнā болн поселксин Советмүдин голлгч тōр мөн. 1958 джилд нуудж ирх хальмгудиг тосх кōдлмшиг цаг тūdāl уга ода-нас авн делгрүүлдг белдвр кех эркн тōр мөн.

С. Г. МАНДЖИЕВ,
нүүлгънā тускар болн кōдлмшчн-ринг бурдāмджтāгъār авдг танъгьчин
отделин начальник.